

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 274/2020-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Er 276/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Er 276/2014 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Komárno je povinný nahradiť [REDACTED] trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDACTED] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 274/2020-18 z 9. júna 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Er 276/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti, t. j. v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 7 Er 276/2014 zo 16. augusta 2019 ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom sa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], domáhala proti sťažovateľovi, v právnom postavení povinného, vymoženia sumy 6 777,07 € s príslušenstvom na základe platobného rozkazu okresného súdu sp. zn. 15 Ro 418/2013 z 19. novembra 2013. Súdnemu exekútorovi [REDAKOVANÉ], exekútorský úrad, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „súdny exekútor“), bolo poverenie na vykonanie exekúcie udelené 15. apríla 2014.

3. Porušenie svojho práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že okresný súd v napadnutom konaní dosiaľ nerozhodol o jeho návrhu na zastavenie exekúcie a návrhu na povolenie odkladu exekúcie z 5. júla 2014 doručenému okresnému súdu 16. júla 2014.

4. Na základe už uvedeného sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a náhradu trov konania, na zaplatenie ktorých zaviazal okresný súd.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní predseda okresného súdu zaujal stanovisko sp. zn. Spr 158/2020 z 20. júla 2020, v ktorom uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho prejednanie ústavnej sťažnosti. Po oboznámení sa so spisovým materiálom a vyjadrením zákonného sudcu uznal, že o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie a odklad exekúcie

z 5. apríla 2014 (správne má byť 5. júla 2014, pozn.) nebolo okresným súdom rozhodnuté, avšak považoval za potrebné informovať ústavný súd, že 7. apríla 2020 bolo napadnuté konanie zastavené na základe upovedomenia súdneho exekútora o zastavení exekúcie sp. zn. EX 39/14.

6. Sťažovateľ vo vyjadrení k stanovisku okresného súdu z 30. júla 2020 doručenému ústavnému súdu v rovnaký deň uviedol, že z vyjadrenia okresného súdu jednoznačne vyplýva, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže okresný súd nerozhodol o jeho návrhu na zastavenie exekúcie a odklad exekúcie po dobu šiestich rokov. Sťažovateľ pritom žiadnym spôsobom neprispel k vzniku zbytočných prieťahov vo vzťahu k rozhodovaniu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie. Podotkol, že k zastaveniu napadnutého konania došlo vydaním upovedomenia súdneho exekútora o zastavení exekúcie, a nie rozhodnutím okresného súdu o jeho návrhu na zastavenie exekúcie, preto sťažovateľ zotrval na podanej ústavnej sťažnosti.

7. V písomnom podaní zo 6. augusta 2020 sťažovateľ opätovne poukázal na postup okresného súdu, ktorý o jeho procesných návrhoch rozhodoval neprimerane dlho (viac ako šesť rokov).

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

13. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03, III. ÚS 125/07).

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že postupom okresného súdu, ktorý nerozhodol o jeho návrhu na zastavenie exekúcie a návrhu na odklad exekúcie z 5. júla 2014 po dobu šiestich rokov, bolo zasiahnuté do jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou ESĽP (rozsudok ESĽP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného

súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

18. Vo vzťahu k posúdeniu prvého kritéria, t. j. právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci, pretože rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie a na povolenie odkladu exekúcie predstavuje frekventovanú až rutinnú súčasť agendy všeobecných (exekučných) súdov.

19. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako ďalšie posudzované kritérium, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by ovplyvnila dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľovi však možno vytknúť, že sa dostatočne nezaujímal o svoju vec, pretože návrh na zastavenie exekúcie a odklad exekúcie podal už v roku 2014, a teda sa mohol ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru domáhať už oveľa skôr. Sťažovateľ sa však až do podania ústavnej sťažnosti 31. októbra 2019 o postup okresného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu o jeho návrhu z 5. júla 2014 nezaujímal, resp. z obsahu spisu okresného súdu a tiež z obsahu ústavnej sťažnosti nebol zistený opak. Uvedené ústavný súd zohľadnil pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'učinenia, ale aj pri celkovom hodnotení napadnutého konania.

20. Ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných priet'ahov ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Po preskúmaní spisu predloženého okresným súdom je zrejmé, že okresný súd bol v procese rozhodovania o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie a odklad exekúcie z 5. júla 2014 (doručeného okresnému súdu 16. júla 2014) nečinný bez toho, aby mu v tom objektívne bránili akékoľvek zákonné alebo iné relevantné dôvody. Uvedenou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu preto bolo nepochybne zasiahnuté do základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (a v čl. 6 ods. 1 dohovoru). V tomto prípade sa tiež žiada uviesť, že k právoplatnému zastaveniu exekúcie napokon došlo vydaním upovedomenia

súdneho exekútora o zastavení exekúcie zo 7. apríla 2020 podľa § 61n Exekučného poriadku, a teda aj keď okresný súd o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie vôbec nerozhodol, nebol už na vydanie takého rozhodnutia dôvod. Predseda okresného súdu síce vo svojom stanovisku poukazuje na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa je napadnuté konanie už právoplatne skončené, a preto bol stav právnej neistoty sťažovateľa odstránený, avšak ústavný súd podotýka, že pre rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vo vzťahu k právnej neistote sťažovateľa je relevantný dátum podania samotnej ústavnej sťažnosti, nie dátum, keď ústavný súd vydá konečné rozhodnutie (obdobne IV. ÚS 55/2019).

21. Na základe už uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Sťažovateľ sa v petite ústavnej sťažnosti tiež domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Tomuto návrhu sťažovateľa ústavný súd nevyhovel vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania vo veci samej bolo napadnuté konanie už právoplatne skončené vydaním upovedomenia súdneho exekútora o zastavení exekúcie zo 7. apríla 2020.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 €, ktoré podľa jeho názoru zodpovedá dobe trvania zásahu do jeho označených práv.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci, dĺžku napadnutého konania, správanie sťažovateľa a tiež skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu je namietané konanie už právoplatne skončené, ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € podľa citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy (bod 2 výroku nálezu).

29. Ústavný súd súčasne v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhoviel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad sumu priznanú ústavným súdom, t. j. nad sumu 1 500 € (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

32. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré však nevyčíslil, preto mu ústavný súd priznal náhradu trov konania za úkony právnej služby vyplývajúce z obsahu spisu. Vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, ústavný súd priznal sťažovateľovi v súlade s § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky náhradu trov právneho zastúpenia celkom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (1. prevzatie a príprava právneho zastúpenia, 2. podanie ústavnej sťažnosti) á 163,33 € a režijný paušál 2 x 9,80 €, teda celkom priznal sťažovateľovi odmenu v sume 346,26 €. Náhradu za úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku okresného súdu doručené ústavnému súdu 30. júla 2020 ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného vyjadrenia nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný nahradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť

dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu